

לקראת השלב המכריע של דיוני ועדת החקירה:

השלום היה ממשין בסריקת הפירסומים על הטבח, ומצביע על אחת השאלות

החשובות שהוועדה תצטרך להשיב עליהן: מה ידעו מקבלי ההחלטות ומבצעייהן

על הפלאנגות וכוננותיהן? האם היו הפלאנגות צבא מסודר וממושע שאי-

אפשר היה להעלות על הדעת שיבצע טבח? האם היה מקום לחששות? על מה

התבסס הרמטכ"ל כשאמר לפני הטבח שהטבח הוא אפשרות "שעלולה לקרות"?

לפני הטבח

כל מטרתנו לשמור על השלום בעיר, כי במצב שנוצר, עם רצח בשייר ג'מאיל, עלולים להתחולל שם פוגרומים" (ראה גלופה).

על-פי הציטוט של חריף, לא אמר בגין מעשי-נקם" וגם לא "שפיכות-דמים" סתם. הוא השתמש במילה מסוימת, שיש לה משמעות מוגדרת מאוד. הוא אמר פוגרו-מים — וזה בדיוק מה שהתחולל אכן, בשעה שבה פורסמו הדברים, במחנות הפליטים צברה ושאתילא.

דבריו של בגין כי לא הוזהר, עומדים בניגוד מוחלט לדברים שפורסמו בחטוב, שלושה ימים אחרי הטבח, ב-21.9.82, שם נאמר כי הונחו גם על שולחנו וגם על שולחנותיהם של שריהביטחון הרמטכ"ל דו"חות מדיעין שהוזהרו מפני הטבח (ראה גלופה).

השליח האמריקאי מוריס דרייפר, יממה לפני שהתחיל הטבח, בשיחה אמר בגין שצה"ל נכנס למערב-ביירות כדי למנוע שפיכות-דמים. **השופט ברק**: כשמדובר על שפי-כות-דמים, מי שופך את דמו של מי? **בגין**: כשאני התכוונתי לשפיכות-דמים, התכוונתי למעשי-נקם מצד נוצרים במוסלמים, נוצרים סתם, לא רק פלאנגות. **השופט כהן**: אבל גם פלאנגות. **בגין**: ודאי, מנהיגם, הנשיא הנבחר, נרצח. אנחנו ראינו את כל האבל שפרץ עם הריגתו, לכן אני הנחתי שעלולים להיות מעשי-נקם מצד הכל". סופר מעריב יוסף חריף, דיווח על השי-חה הזאת בין בגין ודרייפר יומיים אחרי קיומה, ביום השישי, שבו כבר התחולל הטבח. הוא מוסר מפי בגין כי הוא אמר לדרייפר:

במהנך העדויות שנשמעו לפני ועדת-החקירה, נמתח קו ברור בין מקבלי ההחלטות בדרג המדיני ובין אנשי הצבא. בעוד שראשי-הממשלה ושרי-הביטחון פענו, כי לא היו להם שום חששות מהפעלת הפלאנגות במחנות, הביעו אנשי הצבא חששות כאלה, והרמטכ"ל אף אמר כי אפשר היה לשקר שהפלאנגות יעשו מה שאכן עשו לבסוף. על מה ביססו הפוליטיקאים ואנשי-הצבא את הערכותיהם?

בגין: הפתעה מוחלטת?

מחנות-הפליטים לא היו כל מעשי נקם או מעשים חריגים, ועובדות אלה, הפינו חששות ואף חיוקו את ידיעתנו, כי מדובר ביחידות צבאיות מאורגנות וממושעות. על דברי הרמטכ"ל בישיבת-הממשלה כתב בגין, כי לא היה אפשר לקשרם לכניסת הפלאנגות למחנות-הפליטים, וכי הם נאמרו באופן "כללי" על המצב בלב-נון, ודווקא כדי להצדיק את כניסת צה"ל למערב-ביירות.

בעדותו בדלתיים פתוחות לפני ועדת-החקירה, השיב מנחם בגין בתשובה ל-שאלה מפורשת של השופט אהרון ברק:

עכשיו כבר ברור שהשאלה העיקרית, שתעמוד לפני ועדת-החקירה בשלב הבא, היא זו: האם יכלו מקבלי ההחלטות הישראליות לשער מראש כיצד יתנהגו הי פלאנגות במחנות הפליטים המאוכלסים פלסטינים? האם הם הוזהרו על-ידי מוסד-דעת המודיעין של ישראל — אגף המודי-עין של צה"ל המוסד למודיעין ולתפקי-דים מיוחדים? חשיבותה העקרונית של שאלה זאת

שרון: נקם כן, טבח לא

שלא היו מיקרים של הריגה... אבל לא היו מיקרים של טבח. בכל הפעולות שבהן הוכנסו לפעולה, על-ידי צה"ל ובהנחייתו, יחידות מהכוחות הלבנוניים, הם פעלו כי יחידות צבאיות לכל דבר, תוך שמירה על התנהגות סבירה — אפילו מאוד — במושגי לבנון.

שרון מזכיר פעולות צבאיות של הפלאנ-גות, בשכונת ריחן, בצומת ג'אמור ובכני-בוש עלי ובחמדון. הוא עורך הבחנה מורה קצת בין "פעולות צבאיות" ובין "פעולה לא-צבאית" אחת, בהרי השוף, שם היתה "פעולת רצח" של נוצרים על-ידי דרווים, ומעשה-נקם מצד הנוצרים. הפרשה החמורה ביותר היתה כאשר הפי-

בחקירתו לפני הוועדה נשאל שריהבי-טחון על מה שידוע לו באשר ליחס הפלאנ-גות אל האוכלוסיה הפלסטינית עד לרצח בשייר ג'מאיל. שרון ביקש לחלק את תשר-בתו לשני חלקים.

החלק הראשון: עד לכניסת צה"ל ללב-נון. עד אז, בין השנים 1975 ו-1982, טוען שרון, היו מעשי-טבח הדדיים משני הצדדים, זה נגד זה. "המחבלים" טבחו ב-נוצרים" וגם "הנוצרים" טבחו באוכלר-סיה הפלסטינית. שרון מזכיר את דאמור ואת תל-אלי-זעתר.

אבל כניסתו של צה"ל, הסביר שרון, שינתה את המצב בתכלית: "מאז כניס-תנו ללבנון לא היו מיקרים של טבח. לא

שולחנותיהם של הרמטכ"ל, שר הביטחון וראש הממשלה, אמרו, כי הפליטים שנוחרו במחנות עלולים להיות חשודים פים לגורמים העויינים אותם זה שנים. ההערכה היתה, כי יחידות של הפלאנגות עלו-לות להיכנס לביירות המערבית ולהמשיך את חשבון הדמים ההיסטורי שבינם לבין הפלס-טינים.

המודיעין ראה את הני-לה הערפתי התכספו גם על הנסיון שנצבר בשל-י שת הודשי שהייתה כי לבנון. אבל נראה היה, כי מקבלי ההחלטות לא קיבלו את הערכות המי-דיעין.

"מעריב": 21.9.1982

כי אף אחד ממוסדות המודיעין לא הוזהר אותו מפני האפשרות שהפלאנגות יערכו טבח במחנות-הפליטים. או יבצעו שם מעשים חריגים. כלומר: מנחם בגין, לפי דבריו, לא ידע, לא יכול היה להעלות בדעתו, וגם לא הוזהר שיש שמץ של סיכוי כי הפלאנגות יעשו במחנות-הפליטים משהו שונה מ- "לחימה במחבלים". מה שאירע למעשה, משתמע מכך, בא לו כהפתעה מוחלטת. האומנם היתה ההפתעה כה מוחלטת? בחקירתו נשאל בגין על שיחה שקיים עם

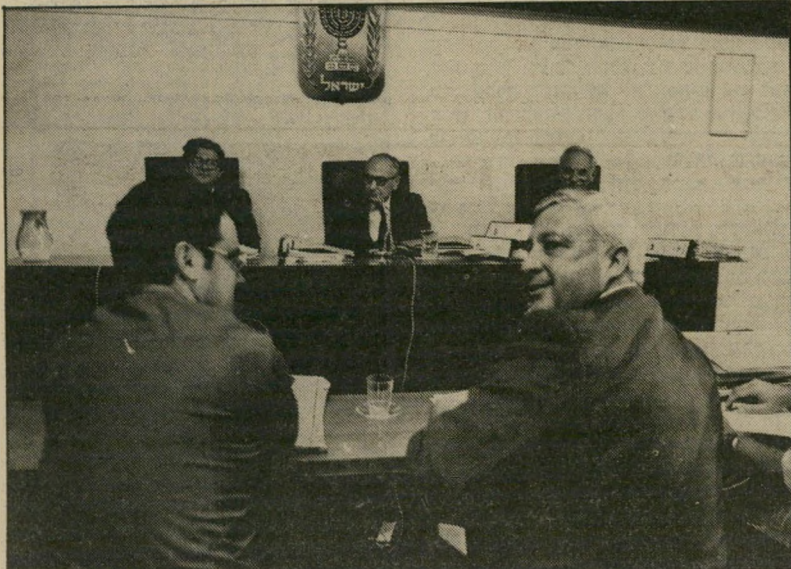
על השלום כביירות
השקרה המיוחדת הענין הוצאת, הכניסת היריבים הופתעו, אם לא נדהם, אך לא הניב על הדבר בשלילה. בגין הסביר לו את מטרת הביצוע ההדסי: "כל מטרתנו הישבור על השלום בעיר (ביירות) כי במצב שנוצר, עם רצח בשייר ג'מאיל, עלולים להתחולל שם פוגרומים". דרייפר ביקש בדבר שיחה בלא שיהתגס עם ראש המטה, התבטא, שאכן כדובר במטרה טובה: "בשעתו הידועה כי הדובר בפעולה לצמצום ויציבות

"מעריב": 17.9.1982

מתבררת דווקא מן התשובה ששיגר אחד מתישעת המוזהרים — ראשי-הממשלה מני חס בגין, לוועדת-החקירה. בגין מקדיש את החלק העיקרי והמכריע של תשובתו לוועדת-החקירה, לנסיון להבהיר כי הוא לא יכול היה לדעת מראש כיצד ינהגו הפלאנגות, וכך הוא כותב, בקטעים שונים בתשובתו:

תפקידם של הכוחות הלבנוניים היה ללחום במחבלים, כפי שפעלו בעבר במשך מבצע של"ג, מבלי שגרמו למעשי זוועה או טבח... התמונה שנצטיירה לפנינו היתה תמונה של לחימה קשה, שבה ייאלצו הכוחות הלבנוניים לעמוד מול המחבלים הרבים המבוצרים במחנות אלה (צברה; שאתילא ופקהאני). במצב זה לא עלה כלל על הדעת כי הכוחות הלבנוניים, שהם יחיי-דוה צבאיות מאורגנות ומאומנות ושעליהן מוטלת משימת-לחימה בתנאים קשים, ירצו או יוכלו לבצע טבח.

בהמשך המיכתב מתייחס בגין לאזהרר תיהם של השר דויד לוי ושל הרמטכ"ל, רביאלוף רפאל איתן, כפי שהושמעו כי שיבת הממשלה שנערכה בועשה שהפלאנ-גות יכבר היו במחנות. בגין אמר כי "אפי-שרות זאת (שייחה טבח) לא נראתה סבי-רה, בנסיבות העניין, לאיש מן הנוכחים". בגין כותב כי בימים שחלפו מאז רצח בשייר ג'מאיל ועד לכניסת הפלאנגות לי-

שרי-הביטחון שרון לפני שופטיו נקם במושגי הערבים